

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-11-01
Besvaras senast
2023-11-17

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:133 Anonyma vittnen

Regeringen har gjort en stor sak av frågan om att införa möjligheten att vittna anonymt i domstol. I opposition drev Moderaterna det som en av sina stora frågor, och även sedan partiet blev regeringsbildare i oktober 2022 har det varit en av de främsta prioriterade frågorna. Det har särskilt lyfts fram som exempel på ”mönsterbrytande åtgärder” som sägs vara nödvändiga i kampen mot gängkriminaliteten.

Utredningen om anonyma vittnen lämnades till regeringen den 30 oktober 2023. Utredaren hade inte att bedöma om ett system med anonyma vittnen alls skulle införas, utan regeringen hade gjort en beställning på att det skulle tas fram.

I utredningen konstateras att systemet finns i några av våra grannländer, men vi vet också sedan tidigare utredningar att det har använts ytterst sparsamt. Villkoren är naturligt nog ställda så att det inte kan användas annat än i undantagsfall. De högräddande orden om att det är ”mönsterbrytande” får sig redan där en törn.

Det finns dock en annan aspekt av ett system med anonyma vittnen som utredningen beklagligt nog inte tar upp: Vilken påverkan får möjligheten för några få att vittna anonymt för alla som även fortsättningsvis behöver vittna öppet? Det är ingen långsökt tanke att benägenheten att vittna öppet ytterligare kommer att minska om möjligheten finns för några att vittna anonymt.

Ett ytterligare skäl till att den tidigare utredningen inte förordade ett system med anonyma vittnen var att någon garanti inte skulle kunna ges till ett vittne om att han eller hon kan vara anonym under hela rättsprocessen, något som naturligt nog avsevärt kan begränsa viljan att vittna anonymt. Vad blir konsekvenserna om ett vittne vittnar anonymt men avslöjas och utsätts för repressalier? Bär rättsväsendet något ansvar då?

Samma regelverk för mened ska gälla för anonyma vittnen som för andra vittnen, i de fall där ett anonymt vittne sprider falska uppgifter. Hur det skulle tillämpas framstår dock inte som uppenbart, eftersom utrymmet för följdfrågor till ett anonymt vittne kan vara begränsat.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga justitieminister Gunnar Strömmer:

1. Har ministern i sina kontakter med sina nordiska motsvarigheter fått bilden av att åtgärden varit mönsterbrytande, mot bakgrund av det ytterst fåtal fall det rör sig om?
2. Delar ministern farhågan att benägenheten att vittna öppet kan riskera att minska ytterligare när möjligheten att vittna anonymt införs för vissa, och avser ministern i så fall att vidta några åtgärder?
3. Kan ministern garantera att identiteten för ett anonymt vittne aldrig röjs, och om inte, kommer ministern ta några initiativ för att tydliggöra statens ansvar i sådana fall?
4. Ser ministern några risker med att systemet med anonyma vittnen kan leda till fler falska vittnesmål men att detta kommer att vara svårt att bevisa, och om så är fallet, hur avser ministern att agera för att minska riskerna?

.....

Rasmus Ling (MP)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch